

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

3n

(Hely)

1924. 12. 30.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Hat tudós dolgozik Kossuth irodalmi hagyatéka közzétételén.

(A Szózat tudósítójától.) A Nemzeti Múzeum Kossuth-emlékkiállításának megnyitása kapcsán megemlékeztünk arról, hogy a kiállítást tulajdonképpen az a körülmény teszi alkalomszerűvé, hogy Kossuth irodalmi hagyatéka ez év márciusában vált szabaddá az irodalmi feldolgozás és a szélesebb nyilvánosság számára.

Kossuth Lajos irodalmi hagyatékáról a kiállításnak vázlatos látszatokat ad. Még a mai napig is e hatalmas kincsnek a felfedezéséről csak íthetni közelíti működéséből és *Irataim az emigrációból* című munkájából vagyunk alaposabban tájékozva. Az első korszak, melynek minden részlete megfelelő világításban áll előttünk, 1849-ig zárul, az emigrációs iratok pedig külföldi működéseinek csak azon szakaszát, a francia-olasz-osztrák konfliktus korát, 1859-ig tárgyalják, mely politikai szempontból több évtizedes külföldi propaganda körülfűzött időszakai közül legnagyobb politikai súlyúak bírónak látszott.

Kossuth, a memoáriró

Íratai az emigrációból tulajdonképpen e korbeli tevékenységének történetét tartalmazzák, azon gazdag és értékes anyag alapján, mely hagyatékában ma is megtalálható. Még a szaktudóst is csodálatra és elismerésre bírja a források és mű egybevetéséből feltáruló az a tény, hogy Kossuth, az „ad hominem” argumentumok szónoka, a feldolgozást mily teljességgel és tapintatosan végezte. Műve memoire irodalmunk legbecsebb alkotásai közé tartozik éppen ezen tulajdonságai miatt fogva.

Kossuth életének, működésének többi szakaszait a most folyó tudományos feldolgozó munka hívatott Magyarországon első kormányzója államférfiúi magyarságához méltó szélességben kidomborítani.

A hagyaték értéke

Erről a nagyarányú tudós munkásságról számol be dr. Lukinich Imre, az Orsz. Széchenyi Könyvtár igazgatója, akinek gondozása alatt áll a Kossuth irodalmi hagyatéka, a Magyar Bibliofil Szemle legközelebb. Sikabonyi Antal szerkesztésében megjelenő számában.

Az irodalmi hagyaték értéke korok szerint különböző és Kossuth kontinentális politikai jelentőségének amelkedésével vagy esőkkendésével áll arányban. 1866-ig Kossuth az európai bonyodalnak élesszemű megfigyelője, aki minden változást abból a szempontból vesz vizsgálat alá, vajjon felhasználható-e a magyarországi statusquo ante helyreállítására. A villa-franciai béke szinte derékban törte Kossuth nem alapítatlan reményeit. Az 1866-iki sikertelen kísérlet után Kossuth visszavonult az aktív világpolitikai szerepléstől és csak mint csendes szemlélő kísérte figyelemmel az európai politikai viszonyok fejlődését. Neve azonban az 1867-iki kiegyezéssel új életet kezdő Magyarországon politikai fogalomná vált és szelleme megvalósítására politikai párt alakult, melynek vezérembereivel állandó összeköttetésben maradt.

Kossuth megszervezi az emigrációt

Míg a hagyatékban élete korábbi idejéből — fiatal kora, kormányzósága — állig van irat, ment menekü-

lésekor mit sem vihett magával, addig *kiutakozási* tartózkodása bő megvilágításhoz jut hátrahagyott irataiban. A kormányzó bevezetését a posta nem gátolta, tulajdonképpen itt szervezte meg az emigrációt. Felveti a dunai konföderáció gondolatát, angolai összeköttetést szerez, Amerikában tapogatózik, a magyar kérdést meggyökerezetteti az európai köztudatban.

Hadtudományi munkálatokat olvas, tervezget, lefekteti az új magyar hadsereg szerveztét. Páratlan szorgalommal töri át magát a külföldi, főleg francia szakmunkákon, azokat a magyar viszonyokra kísérli meg értékesíteni. Számos íly tanulmány van hagyatékában részben saját, részben titkánya, László Károly lezeírásában. Ez irányú működését *Gyalokay* Jenő tüzezőzredes fogja ismertetni a Történelmi Társulatban. Az angol *Massingberd* ötletét magáévá teszi és Kiszárában egy nagyobb katonai gyarmat alapítását veszi tervbe. Ezenyi terve közben még jut ideje a török nyelv teljes elsajátítására is. *A hagyatékban saját keze írásában egy rendszeres, jól áttekinthető török nyelvtan maradt hátra, melyet dr. Németh Gyula tanuló, egyetemi tanár fogja ismertetni. A török emigrációra vonatkozó többi anyagot dr. Hajnal István magántanár dolgozta fel, décsi kutatásainak anyagát is egybevetve vele. Munkája részletes és hiteles kép lesz: tervek, reménysek és csalódások színezik.*

A következő korszak iratai egy politikai gondolat legdicsőesebb útjának tanuvallomásai. Angliai tartózkodására temérdek hírlapszám, kivágat, *hat nyolc méter (!)* hosszú aláírásokkal özlött irattekercsek, felolvasások fogalmazványai, könyvalakban kiadott izóttüzi beszédei vetnek világosságot.

„A kidőlt fában őrlő szű...”

Diadalmenetét Amerikában folytatja, 1851 dec. 6-án érkezik Newyorkba. Az amerikai városok és testületek 1852. május 6-ig 277 meghívást, felíratot, levelet stb. intéztek Kossuthoz, úgy hogy rendes irattárat